

Н. В. Осадча,*доктор економічних наук, доцент,*
ORCID 0000-0001-5066-2174,
e-mail: nosadcha@gmail.com,**А. І. Лук'янов,***аспірант,*
ORCID 0000-0001-9473-327X,
e-mail: lukianov@gmail.com,*Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ*

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ТА ЗАЛУЧЕННЮ ІНВЕСТИЦІЙ: ДОСВІД ІРЛАНДІЇ

Вступ. Малий та середній бізнес (МСБ) відіграє дуже важливу роль в економіці, його розвиток впливає на економічний розвиток, на створення нових робочих місць, на насичення ринку товарами, тобто вирішує багато економічних, соціальних і інших проблем. У європейських країнах, де МСБ забезпечує до 65% ВВП, на його підтримку щорічно виділяється 3% частини бюджету. Це зумовлено тим, що поряд із соціально-економічною значущістю, малий бізнес має низький ступінь життєздатності та є найбільш вразливим до таких явищ, як інфляція, обмеженість фінансових ресурсів, конкуренція великих корпорацій тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підтримки малого підприємництва є досить актуальним, адже саме цій проблемі належить низка публікацій. Однак маловивченим є питання зарубіжного досвіду для України. Серед українських учених цю проблему досліджували С. Реверчук, А. Вовчак, Л. Цимбал, В. Кіцак. На сучасному етапі розвитку питанням формування позитивного інвестиційного клімату держави присвячені праці багатьох науковців, зокрема, В. Ляшенка, В. Панченка, В. Галасюка, Ж. Поплавської Л. Самсоненка, В. Поплавського, М. Гамова, М. Іванова, Н. Шлафман, Н. Щербик, Я. Пушака, Т. Уманець та інших. При цьому, недостатньо вивченим залишаються аспекти інвестиційної привабливості регіонів, які виступають основними споживачами інвестицій, та їх економіко-соціальний потенціал, що впливає на рішення інвесторів вкладати чи "виводити" інвестиційні ресурси за межі території. Часткові проблеми формування інвестиційної привабливості регіонів, розглядалися в працях В. Артеменка, І. Крейдича, В. Михайлової, Б. Губського, А. Готи. Питанням використання досвіду Ірландії для покращення інвестиційної привабливості загалом приділялося мало уваги

Мета статті. Обґрунтування можливості використання досвіду Ірландії у повоєнному відновленні економіки України та розробка рекомендацій щодо зміни інвестиційної політики.

Результати дослідження. МСБ бізнес є найбільш динамічною складовою ринкової економіки, яка сприяє розвитку інноваційних процесів, зміцненню економічного стану регіонів, збільшенню кількості робочих місць, зростанню конкуренції, наповненню ринку товарами і послугами, які мають значний попит у споживачів. Фінансове забезпечення господарської діяльності на малих та середніх підприємствах є найменш дослідженим питанням в системі менеджменту реформованих вітчизняних підприємств. Якщо у США близько 83%, а у Німеччині понад 92% власників здійснюють планові передбачення, то у південному регіоні України за даними вибіркового обстеження, їх чисельність становить лише 24 відсотки [3, с. 50].

Як показує досвід розвинених країн, малий бізнес там успішно розвивається тоді, коли він проводиться під патронатом держави: використовуються бюджетні кошти, політичні важелі, спроможні залучати кошти суб'єктів господарювання в малий бізнес [1-4]. Політика підтримки малого бізнесу в Європі здійснюється через діяльність держав і через спеціальні програми, які реалізуються під егідою ЄС.

Фінансування заходів із підтримки малого бізнесу здійснюється зі Структурних фондів Євросоюзу, зокрема з Фонду регіонального розвитку, Соціального фонду. На рівні держав фінансова допомога забезпечується значними податковими пільгами в перші роки функціонування, кредитами на пільгових умовах суб'єктам, орієнтованим на інноваційну діяльність, охорону довкілля і екологічні проекти, функціонуючим у відсталих регіонах, підприємствам з високою соціальною значимістю. Слід відзначити значний вклад уряду країн у фінансову підтримку організацій, фондів, що допомагають розвитку малого підприємництва. Ці фонди поділяють на товариства спільного інвестування й товариства спільного гарантування. Активну роль у фінансовому розвитку малих суб'єктів підприємництва також відіграють національні Торгівельно-промислові палати, Асоціації малого бізнесу [5, с. 237].

У скандинавських країнах основним «донором» фінансових «ін'єкцій» у мале підприємництво є держава. Уряди цих країн надають субсидії та прямі позики початківцям у малому бізнесі. Перспективні та важливі проекти на 50-75% можуть фінансуватися за рахунок державних коштів. Зокрема, наприклад, Ірландія деяким категоріям підприємців-початківців протягом року виплачує щомісячну допомогу в 50 фунтів-стерлінгів [6, с. 281]. На реалізацію нових проєктів і модернізацію підприємств малого бізнесу виділяються пільгові кредити, за ставкою майже вдвічі нижчою ніж ринкова. Пріоритетними напрямками розвитку малого бізнесу у Великобританії є розробка спеціальних програм підтримки малого бізнесу

Цікава форма недержавної фінансової підтримки суб'єктів малого бізнесу має поширення в Іспанії. Там створені товариства взаємного гарантування, що створюються за рахунок добровільних внесків підприємців.

Мета таких товариств надання гарантій банкам за своїх членів при отриманні кредитів. У випадку нестачі власних коштів уряд Іспанії надає товариствам фінансову допомогу. При накопиченні товариством певного капіталу, воно може перетворитись у товариство взаємного фінансування, набуває статусу фінансової установи і займається прямим інвестуванням підприємницької діяльності [6, с. 345].

У США підтримка малого бізнесу відбувається головним чином через дотації, прямі гарантовані позики. Крім того на рівні штату реалізуються програми підтримки малого бізнесу через залучення недержавних коштів. У випадку неплатоспроможності позичальника держава стовідсотково покриває збитки. Гарантії держави зменшують ризик операцій кредитно-фінансових установ, сприяють зацікавленості кредиторів малого бізнесу.

Прикладом особливої ролі малого підприємництва у розвитку та відновлення національної економіки є Японія, де малий бізнес забезпечує біля 40% промислового виробництва. Такі результати вдалося досягнути завдяки значній допомозі уряду, зокрема впровадженню спеціального оподаткування для окремих видів діяльності; створенню Корпорації страхування суб'єктів малого бізнесу, асоціації гарантування кредитів; наданню пільгових кредитів, гарантій, субсидій підприємствам на модернізацію та удосконалення виробництва, реалізацію спільних проєктів з університетами, інститутами щодо нових розробок, розвиток легкої і харчової промисловості, розробку нових продуктів і нових технологій, створення нових підприємств у відсталіх регіонах. Крім того, уряд забезпечує фінансування консультаційно-інформаційної підтримки малого бізнесу, підготовки кадрів [6, с. 379].

Також, у Японії створена Національна фінансова корпорація, що здійснює фінансову підтримку малих підприємств. Дворівнева система гарантій кредитів – 52 префектурні недержавні асоціації кре-

дитної гарантії та державна корпорація зі страхування кредиту – знижують ризик неповернення кредитів. Держава бере на себе погашення майже всієї суми боргу у випадку неплатоспроможності підприємця. Система фінансової допомоги побудована на принципі зворотної залежності між розміром фірми та державної допомоги. Тобто найбільшу підтримку з боку держави отримують малі підприємства та підприємці-початківці.

Отже, аналізуючи досвід розвинутих країн, зокрема США, Японії та Великобританії, Італії та ін. [2], можна зробити висновок, що нормативно-правове забезпечення фінансового планування у кожній країні є належним чином відпрацьовано відповідно до специфіки кожної країни.

Що ж стосується безпосередньо внутрішньо-фірмового планування, то у зарубіжних компаніях планування починається з визначення цілей і управлінських завдань, що розв'язуються системою в конкретній підприємницькій організації. Потім формуються моделі верхнього рівня, тобто узагальнені моделі процесів. На наступному етапі здійснення проєкту укрупнені блоки верхнього рівня деталізуються за допомогою декомпозиції на більш низький рівень. Формуються детальні моделі бізнес-процесів планування, оперативного і бухгалтерського обліку, аналізу та контролю управління. У підсумку створюється комплексна модель фінансового планування підприємства [5, с. 238].

Створені моделі пропонується документувати у вигляді текстових звітів, які потім використовуються у процесі впровадження розроблених процесів. При цьому змінюються повноваження і відповідальність співробітників, розробляються (змінюються) посадові інструкції, затверджуються типові форми планових і звітних документів, упроваджується система документообігу.

На основі вищеописаного процесу планування за кордоном загалом виділяють декілька видів планів малого та середнього бізнесу. Основу планування більшості середніх і дрібних підприємств складають річні бюджети з їх подальшою деталізацією у вигляді операційних бюджетів, що складаються на квартал, місяць, тиждень. До них відносять:

– Business Plan (бізнес-план) – формується на один – три роки (часто з розбиттям по кварталах) і уточнює джерела інвестицій, задає напрями розвитку виробничих потужностей, вимоги до персоналу, матеріальних і фінансових ресурсів. Включає укрупнений план продажів в грошовому виразі;

– Sales and Operation Plan (план збуту і виробництва – портфель продукції) – формується на рік-два, уточнює бізнес-плани.

– Current Plan (поточний фінансовий план) – включає деталізований план виробництва та продажів [6, с.412].

Таким чином, видно, що у зарубіжних компаніях внутрішньофірмове планування малих та се-

редніх підприємницьких структур відбувається досить детально і систематизовано, оскільки розробляють декілька видів планів за відповідною ієрархією. Таке планування є достатньо трудомістким, але і дозволяє розробити більшу кількість варіантів розвитку підприємства за різних видів обставин. Це пояснюється прагматичністю підприємців, так і вимогливістю законодавства.

Цікавий досвід має Ірландська економіка, яка за останні два десятиліття зробила серйозний прорив (створивши собі значні конкурентні переваги) в справі інтеграції у світові технологічні потоки. Ця країна є найбільш вдалим зразком змішаного варіанту інноваційного розвитку що поєднує грамотне і ефективне державне регулювання і вільний розвиток приватного підприємництва, у тому числі малого інноваційного бізнесу.

У роки після Другої світової війни Ірландія почала рухатися до більш відкритої економічної моделі, віддаляючись від старої моделі, що характеризувалася індустріалізацією із заміною імпорту. У рамках цього ширшого поштовху тодішній міністр промисловості та торгівлі Деніел Морріссі запропонував створити орган, який би консультував уряд з промислової політики. Для виконання цієї ролі в 1949 році було створено Управління промислового розвитку.

Починаючи з 1960-х років, Ірландія тримає курс на розвиток сучасної економіки, що спирається на високі технології. Основний пріоритет – економіка на базі знань. Цифрові технології являють собою ключовий чинник в економічній еволюції Ірландії. На початку XXI ст. у країні існує розгорнута

система підтримки компаній, що випускають програмне забезпечення. Програмна галузь, – стратегічно важливий сектор економіки, – покладена в основу економічного курсу держави під назвою «Кельтський тигр». Щорічний оборот ірландської галузі програмного забезпечення становить близько 7,2 млрд дол. США. На цьому ринку працює понад 800 компаній. Біля 80% прибутків галузі програмного забезпечення припадає на експорт (10 % експорту країни). Ірландія є одним з найбільших експортерів програмного забезпечення у світі.

Зростання валового національного продукту в Ірландії становило за період з 1995 по 2000 рік 9,7% щорічно, що було зумовлено допомогою країні з боку МВФ, а також ефективною макроекономічною політикою і політикою в області зайнятості. Однак та роль, яку грають в економіці Ірландії прямі іноземні інвестиції в технологію, здатна викликати серйозні ризики в умовах погіршення глобального економічного клімату.

У 1950-х роках Irish Development Agency (IDA) сформулювала своє бачення «індустріалізації за запрошенням», яке започаткувало низьку систему корпоративного оподаткування, яка залишається чинною в Ірландії і в дійсний час [8]. Згідно зі статтею в американському юридичному журналі за 1984 рік, IDA є «імовірно, найпотужнішим урядовим агентством в Ірландії», оскільки воно «діє як координатор і лобіст з усіх питань, пов'язаних з виробництвом і сферами послуг, а також промисловою інфраструктурою. IDA Ireland має велику глобальну мережу філій/офісів у США, Європі та Азії.

Business in Ireland 2020

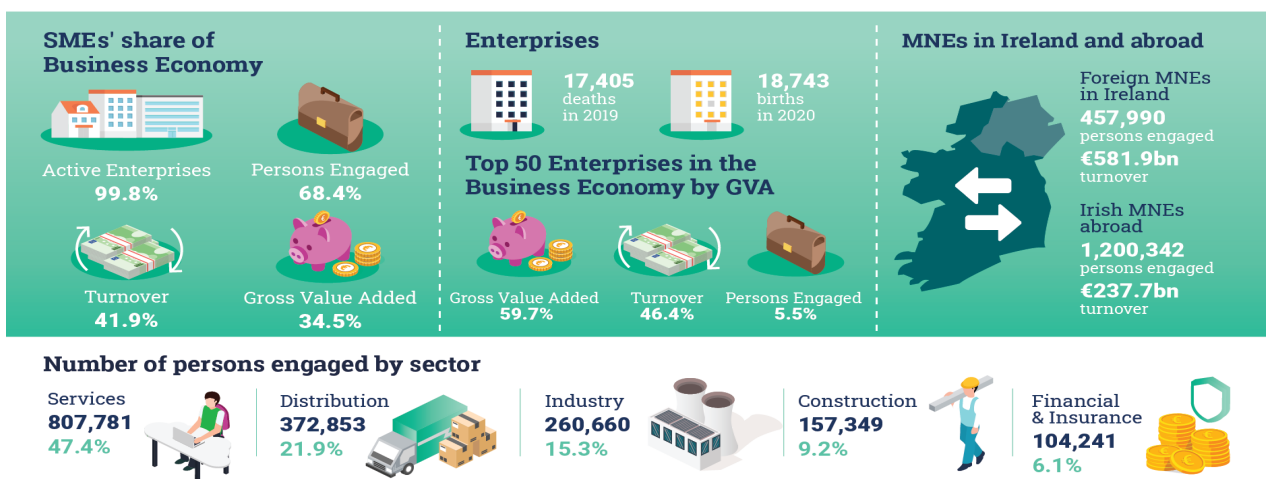

Рисунок. Розвиток бізнесу в Ірландії (URL: <https://www.cso.ie/en/index.html>)

Слід зазначити що Ірландія суттєво відрізняється від України в своєму економічному розвитку. Ірландія – аграрно-індустріальна країна, що прогресивно розвивається. Основні галузі промисловості:

комп'ютерна індустрія, текстильна, харчова, хімічна, машинобудування, чорна металургія, фармацевтична, скляна, нафтопереробна, гірнична (видобуток торфу, поліметалічних руд та ін.), туризм. У

2020 році було створено 18 743 підприємства, тоді як у 2019 році припинили діяльність 17 405 підприємств. На 50 найкращих підприємств нефінансової економіки за ВДВ припадало 59,7% від загальної ВДВ, 46,4% від загального обороту, незважаючи на те, що вони мали лише 5,5% від загальної кількості зайнятих.

Багатонаціональні корпорації з іноземним капіталом в Ірландії мали 457 990 співробітників із загальним оборотом 581,9 млрд євро.

Ірландські транснаціональні корпорації за кордоном мали 1 200 342 особи, задіяні в іноземних філіях, і отримали оборот 237,7 млрд євро в 2020 році.

Сектор послуг мав найбільшу кількість залучених осіб – 807 781 (47,4%), потім йдуть розподіл – 372 853 (21,9%), і промисловість – 260 660 (15,3%) осіб.

На сектори будівництва та фінансів і страхування було залучено 157 349 (9,2%) і 104 241 (6,1%) осіб відповідно. Сектор будівництва становив найбільшу кількість активних підприємств (62 664 активних підприємств в 2020 році), за ним йшов професійний, науковий і технічний сектор з 46 742 активними підприємствами. У 2020 році виробничий сектор становив найбільшу кількість залучених осіб (236 067 осіб), за ним йшов сектор роздрібною торгівлі з 224 934 залученими особами. Незважаючи на те, що у 2020 році будівництво становило найбільшу кількість активних підприємств за галузями, воно було лише п'ятою за величиною галуззю з точки зору зайнятості із загальною кількістю зайнятих у 2020 році 157 349 осіб. Найменше зайнятих у 2020 році було у секторі добувної промисловості (3014 осіб). Секторами з найменшою кількістю активних підприємств були гірничодобувна промисловість і виробництво електроенергії, газу, пари та кондиціонування повітря з 452 і 760 підприємствами відповідно. Виробничий сектор створив найбільшу ВДВ в економіці нефінансового бізнесу Ірландії, яка склала 123,3 млрд євро в 2020 році (44,7%).

У 2020 році сектор інформації та комунікацій забезпечив другий за величиною внесок у ВДВ в Ірландії – 61,4 млрд євро (22,3%).

У 2020 році в нефінансовій економіці Ірландії було 291 489 підприємств.

Понад дві третини (68,4%) усіх осіб, зайнятих у нефінансовій економіці Ірландії, були пов'язані з малими та середніми підприємствами (МСП).

У сукупності 50 найбільших підприємств Ірландії за валовою доданою вартістю (ВДВ) відповідали за 59,7% усієї ВДВ у нефінансовій бізнес-економіці Ірландії у 2020 році. На відміну від цього, на ці підприємства припадало 5,5% усіх залучених осіб.

У 2020 році на сектор послуг припадало майже половина (49,0%) усіх заробітних плат, виплачених у нефінансовій економіці Ірландії.

Особи, зайняті в промисловому секторі, отримували найвищу середню заробітну плату в Ірландії в 2020 році – 53 755 євро.

Загальний оборот бізнес-економіки склав 816,0 млрд євро. Підприємства сфери послуг становлять 37,3% від цього загального обсягу, а підприємства промисловості – 36,7%.

Валова додана вартість (ВДВ) для бізнес-економіки становила 275,8 млрд євро, з яких валовий операційний актив (GOS) становив 215,8 млрд євро, а витрати на персонал становили 60,0 млрд євро.

Великі підприємства (із кількістю зайнятих 250 і більше осіб) становлять дві третини (65,5%) усієї ВДВ в бізнес-економіці Ірландії та 58,1% обороту.

У 2020 році на сектор послуг припадало майже половина (49,0%) усіх зарплат, виплачених у бізнес-економіці Ірландії. Однак галуззю з найвищою середньою заробітною платою в бізнес-економіці була промисловість – 53 755 євро. У 2020 році в Ірландії працювали 8 342 транснаціональні компанії з іноземною власністю, у яких працювало 457 990 осіб. Оборот цих підприємств склав 581,9 млрд євро, а ВДВ – 201,6 млрд євро.

Навпаки, було 283 147 ірландських підприємств, у яких працювало 1 140 653 особи. Їх оборот склав 234,1 млрд євро, а ВДВ – 74,2 млрд євро.

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на індекс роздрібних продажів (RSI) в Ірландії у 2020 році, причому найбільше сезонно скориговане місячне зниження обсягу роздрібних продажів у квітні (-37,3%) було пов'язане з першим карантинном, за яким слідує різке відновлення в травні 2020 року (+29,8%) і червні 2020 року (+36,6%), коли країна знову відкрилася.

У 2020 році в Ірландії також значною мірою використовувалися схеми підтримки доходів, пов'язані з COVID-19. Наприклад, у квітні 2020 року 57,3% усіх підприємств мали персонал, який скористався принаймні однією з виплат на випадок пандемії безробіття (PUP) або субсидії на заробітну плату. Схеми (TWSS/EWSS)».

Хоча IDA отримує фінансування від держави Ірландії (з витратами близько 56 млн євро у 2020 році), будучи автономною некомерційною державною організацією, вона підтримує власну незалежну раду та управління. IDA Ireland уповноважена надавати гранти та фінансові стимули фірмам, які приїжджають до Ірландії (виплативши 111 млн євро у 2022 році).

Протягом десятиліть IDA успішно залучала транснаціональні компанії до Ірландії. Станом на 2022 рік іноземні транснаціональні корпорації сплачують 71,2% усіх корпоративних податків Ірландії [10], безпосередньо залучаючи 25% ірландської робочої сили [11], і відповідають за 51% несільськогосподарської економічної доданої вартості в Ірландії (40% доданої вартості в ірландських послугах і 76% доданої вартості в ірландському виробництві). Вони

включають 10 із 20 найкращих фірм Ірландії (включаючи інверсію податків). Ключовими «проданими перевагами» були молода, англомова, гнучка робоча сила, потужна освітня система, комерційно обізнані заклади третього рівня, розташування, яке дозволяє легко експортувати в Європу, і можливість використовувати європейські таланти на хвилі Brexit і «ефект кластеризації» в певних промислових і бізнес-секторах.

Уряд Ірландії надає велике значення розвитку дослідницької і інноваційної діяльності з метою збереження конкурентоспроможності економіки і поліпшення рівня добробуту населення країни. Реалізація інноваційної політики здійснюється відповідно до принципів Угоди з питань соціального партнерства на період до 2016 р., діючої програми діяльності Уряду, у виконання Національного плану розвитку 2007-2013 рр. і Стратегії з питань науки, технологій і інновацій 2014-2022 рр.

Слід зазначити що іноземні інвестиції не розглядаються окремо в статистиці тому що не є головною метою розвитку країни. Велика частина згаданої суми призначається на реалізацію Стратегії з питань науки, технологій і інновацій 2014-2022 рр., основними цілями якої є:

1. Розвиток академічної бази і дослідницьких програм; посилення наукового кадрового потенціалу, в т.ч. в кількісному відношенні: шляхом досягнення до 2022 р. показника підготовки близько 1000 в рік (збільшення удвічі кількості) докторів наук в галузі науки і техніки.

2. Відкриття ряду установ підвищення кваліфікації учених зокрема у сфері сучасних прикладних технологій.

3. Комерціалізація функцій освітніх установ третього рівня акредитації: економізує наукової діяльності, ноу-хау, патентів, продуктів інтелектуальної власності з метою практичного застосування спеціалізованих досліджень.

4. Розвиток промислових досліджень в співпраці з університетами. Збільшення рівня щорічних витрат бізнесу на дослідження і впровадження нових технологій.

5. Здійснення секторальних досліджень у рамках стратегічних технологічних платформ з метою економічного і соціального прогресу. Застосування результатів дослідницької діяльності шляхом реалізації відповідної державної політики. Надання на конкурсній основі грантів з метою стимулювання досліджень в області соціальних, економічних, екологічних потреб і охорони довкілля (зокрема, в області охорони здоров'я розвитку села і сільського господарства, енергетичній безпеці)

Ірландію критикували за те, що вона не змогла завоювати суттєвий бізнес у Лондоні, особливо цінний бізнес фінансових послуг, у результаті Brexit. Однак IDA приписують досягнення обмеженого успіху в умовах дефіциту житла та інфраструктури та регуляторних перешкод [23], а дослідження S&P

Global Market Intelligence показало, що Німеччина та Ірландія були лідерами в залученні фінансового бізнесу, який переїхав з Лондона. [26]

У бюджеті уряду Ірландії на 2019 рік IDA Ireland було виділено 2 млн євро на підготовку до Brexit та збільшення «глобального сліду» Ірландії.

Більшість іноземних транснаціональних корпорацій в Ірландії також зосереджені в невеликій групі дуже великих технологічних і наукових фірм. Ці фірми мають «інтелектуальну власність», необхідну для використання в Ірландії інструментів оподаткування BEPS на основі інтелектуальної власності (які мають ефективні ставки корпоративного податку в Ірландії < 3%). Найбільша ірландська компанія Apple опублікувала свою гігантську інверсію BEPS у 2015 році (див. «економіку лепрекона»), тепер становить приблизно 25% ВВП Ірландії [27-39] Через Apple Центральний банк Ірландії був змушений замінити ВВП Ірландії модифікованим валовим національним доходом (ВНД) [34].

Окрім вигідного використання в Ірландії інструментів оподаткування BEPS на основі інтелектуальної власності та відносно низького податку на прибуток підприємств, залишається низка інших причин успіху IDA Ireland, зокрема англومовне місце для залучення європейських талантів після Brexit, висококваліфікована робоча сила та «ефект кластеризації».

Після перегляду податкового кодексу США відповідно до Закону про скорочення податків і робочих місць 2017 року та переходу на «територіальну» систему було показано, що чисті ефективні податкові ставки в США та Ірландії тепер майже однакові. Існує занепокоєння, чи не постраждає Ірландія в такому середовищі як з точки зору збереження існуючих транснаціональних корпорацій США, так і залучення нових. Це посилюється конкурентоспроможністю Ірландії середнього рівня в більшості аспектів, не пов'язаних з оподаткуванням; країна зазвичай позитивно оцінюється за легкість ведення бізнесу, але інші аспекти вважаються менш успішними (див., наприклад, Звіт про глобальну конкурентоспроможність, де Ірландія зазвичай посідає 20-25 місце у світовому рейтингу).

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) значною мірою сприяють подальшій історії успіху Ірландії як невеликої, орієнтованої на експорт економіки, орієнтованої на зовнішнє середовище, що має додаткові прямі та непрямі переваги для ширшої бізнес-екосистеми. Компанії з прямими іноземними інвестиціями безпосередньо працевлаштовують понад 275 000 осіб, а компанії, які підтримує IDA оголосили про рекордну зайнятість у 2021 році. Крім того, на компанії з прямими іноземними інвестиціями припадає 80% надходжень корпоративного податку та вони роблять значний внесок в ірландський експорт.

Щороку Ernst & Young (EY) проводить опитування серед ключових осіб, які приймають рішення,

щоб оцінити привабливість Європи як інвестиційного напрямку. Цього року EY Ireland доповнила це дослідження опитуванням, щоб оцінити позицію Ірландії по відношенню до наших європейських сусідів і визначити ключові переваги, можливості та потенційні ризики.

Результати показують, що Ірландія залишається одним із 10 найкращих місць Європи для ПП з часткою ринку 3% усіх ПП інвестицій – 152 проекти – у 2021 році згідно з даними EY European Investment Monitor і залучає найбільшу кількість проектів на душу населення серед 10 найкращих. Крім того, Дублін посідає четверте місце в Європі, як привабливе місто для іноземних інвесторів протягом наступних трьох років, з потрійним збільшенням позитивних відгуків порівняно з 2020 роком.

Незважаючи на зустрічні вітри, спричинені інфляцією, геополітикою, невизначеністю навколо глобальної податкової реформи, результати опитування європейської привабливості показують, що Ірландія продовжує перевищувати свою вагу в залученні прямих іноземних інвестицій.

Наслідки двох років інтенсивних глобальних збоїв через пандемію COVID-19 та інші геополітичні проблеми відчуваються в усьому світі: ескалація цін на енергоносії, дефіцит товарів і ланцюжки поставок перевернуті.

У роботі [34] досліджено, як керівники компаній Ірландії реагують на відновлення пандемії, і пропонуються дії, які допоможуть їм стимулювати зростання в наступному році. Опитування CEO Outlook, яке є частиною CEO Imperative Series, базується на загальній глобальній вибірці понад 2000 CEO у 51 країні. Дослідження було завершено наприкінці 2021 року до поточних глобальних збоїв. Однак результати залишаються цінними та актуальними, оскільки вони виявляють перспективне мислення серед керівників провідних ірландських організацій, які дивляться за межі короткострокового тиску та інвестують у створення довгострокової цінності. Вони зосереджені на трансформації, переважанням свій радар ризиків і змінюючи свою інвестиційну стратегію для зростання в мінливому бізнес-ландшафті.

Майже всі опитані генеральні директори Ірландії (97%) сказали, що пандемія певним чином вплинула на їхню галузь, а 37% сказали, що вона кардинально змінила її на краще.

Економічна структура Ірландії перекошена в бік секторів, які були відносно ефективними під час пандемії, а саме інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), наук про життя та агропродовольчої промисловості. Зростання в Ірландії було одним із найсильніших у світі, і це допомогло підприємствам почуватися впевненіше та прийняти позитивні зміни, які принесла пандемія щодо способів роботи, впровадження технологій і гнучкості. Підвищити рівень довіри також сприяла швидка та значна урядова підтримка для захисту доходів і збереження

бізнесу, що допомогло пом'якшити негативні наслідки.

У світі, що постійно змінюється, бути гнучким і шукати можливості є обов'язковим.

Ще до нинішніх глобальних зривів керівники ірландських компаній пам'ятали про геополітичні ризики, коли розглядали свої майбутні стратегії зростання. Дійсно, посилення геополітичної напруженості, торгових конфліктів і протекціонізму 28% генеральних директорів назвали найбільш критичним ризиком для їхнього майбутнього зростання. Потім послідували демографічні зміни та траєкторії економічного зростання, які відзначили 21% респондентів. 73% ірландських генеральних директорів сказали, що геополітичні виклики змушують їх коригувати свої стратегічні інвестиції. З них 45% заявили, що прискорюють трансграничні інвестиції.

У багатьох фінансових звітах Ірландія була позначена як податкова гавань або корпоративна податкова гавань, і держава у відповідь відкинула ці звинувачення. Ірландія входить до всіх академічних списків "податкових гаваней", включаючи лідерів у сфері оподаткування дослідження притулку та податкові НУО.

Ірландські інструменти розмивання податкової бази та переміщення прибутку дають деяким іноземним компаніям ефективні податкові ставки від 0% до 2,5% на глобальні прибутки, які перенаправляються до Ірландії через їхню мережу податкових угод. Ефективна податкова ставка для іноземних компаній становить 2,2–4,5%. Ірландії є найбільшими у світі потоками BEPS, перевищують всю систему Карібського басейну та штучно збільшують дефіцит торгівлі США та ЄС. Неоподатковувані режими Ірландії дозволяють іноземним інвесторам уникати ірландських податків на ірландські активи та можуть поєднуватися з ірландськими інструментами BEPS для створення конфіденційних шляхів виходу з ірландської системи корпоративного оподаткування. Оскільки ці структури внесено до білого списку ОЕСР, закони та нормативні акти Ірландії дозволяють використання положень щодо захисту та конфіденційності даних, а також відмову від подання публічних облікових записів, щоб приховати їх вплив.

Ситуація в Ірландії пов'язана з політичними компромісами, що впливають із історичної «всесвітньої» системи корпоративного оподаткування США, яка зробила транснаціональні корпорації США найбільшими користувачами податкових гаваней та інструментів BEPS у світі. Закон США про скорочення податків і робочі місця 2017 року ("TCJA"), і перехід до гібридної "територіальної" системи оподаткування усунув необхідність у деяких із цих компромісів. У 2018 році транснаціональні компанії з високим рівнем права інтелектуальної власності керувалися подібними ефективними податковими ставками. Слабкість Ірландії в залученні корпорацій із «територіальних» податкових систем

(була очевидною в тому, що вона не змогла залучити робочі місця у сфері фінансових послуг (наприклад, відсутність інвестиційних банків США чи франшизи значних фінансових послуг).

Велике значення для створення інвестиційної привабливості Ірландії є програма для інвесторів-іммігрантів та релокації підприємств. Програма інвесторів-іммігрантів (ІІР) – це шлях для громадян, які не є членами ЄС, забезпечити дозвіл на імміграцію в Ірландію на основі довгострокових інвестицій суми грошей у проект, який був схвалений для цієї мети Міністерством юстиції та іншими зацікавленими сторонами уряду. ІІР був введений урядом Ірландії в 2012 році для заохочення внутрішніх інвестицій для створення бізнесу та можливостей працевлаштування в державі. Програма призначена для заохочення інвесторів та бізнес-професіоналів з-за меж Європейської економічної зони, щоб скористатися можливостями інвестування та розміщення своїх бізнес-інтересів в Ірландії та придбати безпечний статус проживання в Ірландії. Заявниками на ІІР повинні бути особи з високим капіталом з особистим багатством не менше 2 млн євро. ІІР вимагає від заявників інвестувати мінімум 1 млн євро протягом як мінімум трьох років. Кошти, що використовуються для інвестування, повинні бути з власних ресурсів заявника, а не фінансуватися за рахунок позики або іншого такого об'єкта. ІІР пропонує чотири варіанти інвестування для потенційних інвесторів.

Інвестиції в підприємство: мінімум 1 млн євро, інвестованих в ірландське підприємство на термін не менше трьох років.

Інвестиційний фонд: Мінімум 1 млн євро інвестовано в затверджений інвестиційний фонд на термін не менше трьох років. Такі кошти повинні бути затверджені та регульовані Центральним банком.

Інвестиційні трасти нерухомості: Мінімальні інвестиції в розмірі 2 млн євро в будь-який ірландський REIT, який котирується на Ірландській фондовій біржі, на термін не менше трьох років.

Фонд: Мінімум 500 000 євро (або 400 000 євро, де отримано 5 або більше заявок) благодійна по-

жертва на проєкт, який приносить суспільну користь мистецтву, спорту, охороні здоров'я, культурі або освіті в Ірландії.

Інвестори повинні відзначити, що ірландський уряд не несе відповідальності за виконання інвестиції. Інвестиції є приватною справою між зацікавленими сторонами, і інвестор, як і в будь-якому бізнес-рішенні, зобов'язаний оцінити потенційний успіх свого підприємства. Схвалення заявки в рамках ІІР не є схваленням конкретного проєкту. Це означає, що інвестор був схвалений, а інвестиції відповідають цілям ІІР.

Для того, щоб подати заявку в ІІР, необхідно відповідати таким критеріям: 1) Ви людина хорошого характеру; 2) Ви не були засуджені за кримінальний злочин у будь-якій юрисдикції; 3) У вас є мінімальна чиста вартість 2 млн євро; 4) Ви зацікавлені в інвестуванні в один з чотирьох варіантів інвестування, згаданих вище.

Міністр юстиції залишає за собою право вводити переглянуті керівні принципи будь-яким способом, який вважається необхідним для забезпечення найбільш ефективної, підзвітної та прозорої роботи ІІР. Заявники та спонсори також повинні знати, що Міністерство юстиції посилює процеси належної перевірки, включаючи: 1) боротьба з відмиванням грошей (AML); 2) знай свого клієнта (KYC); 3) Золітичні діячі (PEP).

Висновки. Україна може вивчати та використовувати досвід Ірландії в майбутньому але при цьому враховувати, що Ірландія країна, яка довгий час не воювала, характер економічного розвитку має аграрний. Може ця інвестиційна політика підходити до областей з більшим аграрним ВВП, наприклад, Кіровоградська, Вінницька, Хмельницька області. Спочатку треба оцінити інвестиційну привабливість кожного регіону та визначити механізми залучення інвестицій. При цьому законодавча база потребує кардинальних змін з врахування існуючого Плану відновлення України та існуючих пріоритетів, можливостей. На першому етапі доцільно використовувати і досвід Ізраїля, який воює понад 20 років та розвинув воєнно-промисловий комплекс.

Література

1. IDA Ireland Statement. URL: <https://www.idaireland.com/latest-news/press-release/ida-ireland-statement>.
2. Entities audited by the Comptroller and Auditor General. Comptroller and Auditor General. (2008). URL: https://en.wikipedia.org/wiki/IDA_Ireland.
3. Foreign Direct Investment in Ireland 2015. *Central Statistics Office*. URL: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-fdi/fdi2015/intro/>.
4. International trade, foreign direct investment and global value chains: Ireland: Trade and investment statistical note. *Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)*. 2017. URL: <https://www.oecd.org/investment/Guide-trade-investment-statistical-country-notes.pdf>.
5. IDA Ireland. Research and Innovation Observatory. *European Commission*. URL: <https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/ida-0113>.
6. Ronan Lyons. (4 March 2016). Irish Economic History & Lessons for the Future. Dublin, Ireland. URL: <https://igees.gov.ie/wp-content/uploads/2016/03/Irish-Economic-History.pdf>.
7. Donnelly, Paul. (2014). Institutionalising Industrial Development: The Cases of Ireland and Taiwan. *Island v Empire: Taiwan, Hong Kong, and Ireland in Comparative Perspective (invitation-only conference)*. Taipei, Taiwan (September 2014). URL: <https://arrow.tudublin.ie/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1135&context=buschmarcon>.

8. Barry, Frank, Ó Fathartaigh, Mícheál. (2015). The Industrial Development Authority, 1949–58: establishment, evolution and expansion of influence. *Irish Historical Studies*, Vol. 39 (155). P 460–478. DOI: <https://doi.org/10.1017/ihs.2014.4>.
9. IDA Ireland. Annual Report\$Accounts. 2017. URL: http://opac.oireachtas.ie/AWDData/Library3/BEIdocId180618_154411.pdf.
10. An Analysis of 2015 Corporation Tax Returns and 2016 Payments. Statistics & Economic Research Branch. 2017, April. URL: <https://www.revenue.ie/en/corporate/documents/research/corporation-tax-returns-2016.pdf>.
11. Ireland. Trade and Statistical Note 2017. OECD. 2017. URL: <https://www.oecd.org/investment/IRELAND-trade-investment-statistical-country-note.pdf>.
12. Heike Joebges. Crisis recovery in a country with a high presence of foreign owned companies – The case of Ireland. Ireland. IMK Institute Berlin. 2017, January. URL: https://www.socialeurope.eu/wp-content/uploads/2017/01/p_imk_wp_175_2017.pdf.
13. Walsh, Keith. The Economic and Fiscal Contribution of US Investment in Ireland. *Journal of the Statistical and Social Inquiry Society of Ireland*. 2010. Vol. XL. P. 33–59. URL: <http://www.tara.tcd.ie/bitstream/handle/2262/62344/walsh%20pdf.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1806696>.
14. William McBride. Tax Reform in the UK Reversed the Tide of Corporate Tax Inversions. *Tax Foundation*. 2014, 14 October. URL: https://files.taxfoundation.org/legacy/docs/TaxFoundation_FF442.pdf.
15. How Tax Reform solved UK inversions. *Tax Foundation*. 2014, 14 October. URL: <https://taxfoundation.org/tax-reform-uk-corporate-tax-inversions/>.
16. The United Kingdom's Experience with Inversions. *Tax Foundation*. 2016, 5 April. URL: <https://taxfoundation.org/united-kingdom-s-experience-inversions/>.
17. A Territorial Tax System Would Create Jobs and Raise Wages for U.S. Workers. *The Heritage Foundation*. 2013, 12 September. URL: <https://www.heritage.org/taxes/report/territorial-tax-system-would-create-jobs-and-raise-wages-us-workers>.
18. How to stop the inversion perversion. *The Economist*. 2014, 26 July. URL: <https://www.economist.com/leaders/2014/07/26/how-to-stop-the-inversion-perversion>.
19. Corporate Taxation in Ireland 2016. *Industrial Development Authority (IDA)*. 2018. URL: https://www.idaireland.com/IDAireland/media/docs/publications/Taxation_2016.pdf.
20. Ireland is the world's biggest corporate 'tax haven', say academics. *Irish Times*. 2018, 13 June. URL: <https://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-is-the-world-s-biggest-corporate-tax-haven-say-academics-1.3528401>.
21. State's 'Ireland House' in Tokyo to cost almost €23m: New building will be biggest ever capital investment by Department of Foreign Affairs. *Irish Times*. 2018, 17 June. URL: <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/state-s-ireland-house-in-tokyo-to-cost-almost-23m-1.3534038>.
22. IDA Ireland: Annual Report & Accounts. *IDA Ireland*. 2018, 10 May. P. 4. Archived (PDF) from the original on 15 June 2018. URL: https://www.idaireland.com/IDAireland/media/docs/About-IDA/IDA_Annual_Report_2017.pdf.
23. Disappointing number of financials plan to come to Dublin post-Brexit. *Irish Times*. 2017, 28 December. URL: <https://www.irishtimes.com/business/financial-services/disappointing-number-of-financials-plan-to-come-to-dublin-post-brexit-1.3327469>.
24. Dublin trails Frankfurt and Paris in Brexit finance jobs race. *Sunday Times*. 2017, 19 September. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/dublin-trails-frankfurt-and-paris-in-brexit-finance-jobs-race-hgjragn5n/>.
25. Lloyd's snubs Dublin for its EU base as the capital drops in world financial centre ranks. US insurance giant AIG also overlooked Ireland for its regional HQ. *FORA*. 2017, 30 March. URL: <https://fora.ie/lloyds-eu-base-dublin-brussels-3314567-Mar2017/>.
26. Myles, Danielle. Germany, Ireland winning race for UK Brexit business. *The Banker*. 2018, 17 April. URL: <https://www.thebanker.com/Banker-Data/Bank-Trends/Germany-Ireland-winning-race-for-UK-Brexit-business>.
27. Minister Humphreys announces record Budget allocation for her Department to help businesses get ready for Brexit, drive regional growth and boost innovation. *Department of Business, Enterprise and Innovation*. 2018, 9 October. URL: <https://enterprise.gov.ie/en/news-and-events/department-news/2018/october/09102018.html>.
28. Warning over a handful of foreign multinationals paying 80pc of corporate tax. *Irish Independent*. 2017, 22 February. URL: <https://www.independent.ie/business/irish/warning-over-foreign-multinationals-paying-80pc-of-corporate-tax-35471213.html>.
29. 20 multinationals paid half of all Corporation tax paid in 2016. *RTE News*. 2017, 21 June. URL: <https://www.rte.ie/news/business/2017/0621/884543-corporation>.
30. Roughneen, Simon. Ireland has become a mecca for U.S. tech companies. Can Trump lure them home?. *Los Angeles Times*. 2018, 10 February. URL: <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-ireland-economy-2017-story.html>.
31. Creaner, Sinead. Why Ireland Attracts the World's MedTech. *GetReskilled*. 2015, 24 June. URL: <https://www.getreskilled.com/why-ireland-attracts-the-worlds-medtech/>.
32. Reassessing the Beloved Double Irish Structure (as Single Malt) in Light of GILTI. *Taxnotes*. 2018, 23 April. URL: <https://www.scribd.com/document/379498913/Double-Irish-vs-Single-Irish-Post-the-Tax-Cuts-and-Jobs-Act-GILTI-legislation>.
33. U.S. Tax Cuts and Jobs Act: Winners and Losers. *Taxnotes*. 2018, 19 March. URL: <https://ru.scribd.com/document/379507225/TCJA-US-Multinationals-Winners-and-Losers#>.
34. Warning that Ireland faces huge economic threat over corporate tax reliance - Troika chief. Mody says country won't be able to cope with changes to tax regime. *Irish Independent*. 2018, 9 June. URL: <https://www.independent.ie/business/irish/warning-that-ireland-faces-huge-economic-threat-over-corporate-tax-reliance-troika-chief-36992083.html>.
35. Dublin overtakes London in most expensive cities to live in. *Irish Independent*. 2018, 15 March. URL: <https://www.independent.ie/business/irish/dublin-overtakes-london-in-most-expensive-cities-to-live-in-36706907.html>.
36. IDA warning on our competitiveness. *Irish Independent*. 2018, 7 May. URL: <https://www.independent.ie/business/irish/ida-warning-on-our-competitiveness-36879734.html>.
37. Tight property supply constraints Dublin's Brexit appeal: Escalating prices and rents prompt anxiety about ability to draw more business. *Financial Times*. 2018, 31 January. URL: <https://www.ft.com/content/b4e15282-d44f-11e7-ae3e-563c04c5339a>.
38. No Irish university in the world's top 100 as the country's higher education sector falls further in global rankings. *Irish Independent*. 2018, 6 June. URL: <https://www.independent.ie/irish-news/education/no-irish-university-in-the-worlds-top-100-as-the-countrys-higher-education-sector-falls-further-in-global-rankings-36984680.html>.

39. Beesley, Arthur. IDA Ireland aims to provide 80,000 jobs by 2019. *The Irish Times*. 2015, 26 February. URL: <https://www.irishtimes.com/business/economy/ida-ireland-aims-to-provide-80-000-jobs-by-2019-1.2117643>.
40. Despite record jobs growth, IDA warns of risks, including Brexit and US tax changes. *Raidió Teilifís Éireann*. 2018, 4 January. URL: <https://www.rte.ie/news/business/2018/0104/931022-ida-ireland-review/>.

References

1. IDA Ireland Statement. Retrieved from <https://www.idaireland.com/latest-news/press-release/ida-ireland-statement>.
2. Entities audited by the Comptroller and Auditor General. Comptroller and Auditor General. (2008). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/IDA_Ireland.
3. Foreign Direct Investment in Ireland 2015. *Central Statistics Office*. Retrieved from <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-fdi/fdi2015/intro/>.
4. International trade, foreign direct investment and global value chains: Ireland: Trade and investment statistical note. *Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)*. 2017. Retrieved from <https://www.oecd.org/investment/Guide-trade-investment-statistical-country-notes.pdf>.
5. IDA Ireland. Research and Innovation Observatory. *European Commission*. Retrieved from <https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/id-0113>.
6. Ronan Lyons. (4 March 2016). Irish Economic History & Lessons for the Future. Dublin, Ireland. Retrieved from <https://igees.gov.ie/wp-content/uploads/2016/03/Irish-Economic-History.pdf>.
7. Donnelly, Paul. (2014). Institutionalising Industrial Development: The Cases of Ireland and Taiwan. *Island v Empire: Taiwan, Hong Kong, and Ireland in Comparative Perspective (invitation-only conference)*. Taipei, Taiwan (September 2014). Retrieved from <https://arrow.tudublin.ie/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1135&context=buschmarcon>.
8. Barry, Frank, Ó Fathartaigh, Mícheál. (2015). The Industrial Development Authority, 1949–58: establishment, evolution and expansion of influence. *Irish Historical Studies*, Vol. 39 (155). P 460–478. DOI: <https://doi.org/10.1017/ih.2014.4>.
9. IDA Ireland. Annual Report & Accounts. 2017. Retrieved from http://opac.oireachtas.ie/AWData/Library3/BEIdocId180618_154411.pdf.
10. An Analysis of 2015 Corporation Tax Returns and 2016 Payments. (2017). *Statistics & Economic Research Branch*. Retrieved from <https://www.revenue.ie/en/corporate/documents/research/corporation-tax-returns-2016.pdf>.
11. Ireland. Trade and Statistical Note 2017. (2017). *OECD*. Retrieved from <https://www.oecd.org/investment/IRELAND-trade-investment-statistical-country-note.pdf>.
12. Heike Joebges. (2017). Crisis recovery in a country with a high presence of foreign owned companies – The case of Ireland. Ireland. IMK Institute Berlin. Retrieved from https://www.socialeurope.eu/wp-content/uploads/2017/01/p_imk_wp_175_2017.pdf.
13. Walsh, Keith. (2010). The Economic and Fiscal Contribution of US Investment in Ireland. *Journal of the Statistical and Social Inquiry Society of Ireland*, Vol. XL, pp. 33–59. Retrieved from <http://www.tara.tcd.ie/bitstream/handle/2262/62344/walsh%20pdf.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1806696>.
14. William McBride. (2014). Tax Reform in the UK Reversed the Tide of Corporate Tax Inversions. *Tax Foundation*, 14 October. Retrieved from https://files.taxfoundation.org/legacy/docs/TaxFoundation_FF442.pdf.
15. How Tax Reform solved UK inversions. (2014). *Tax Foundation*, 14 October. Retrieved from <https://taxfoundation.org/tax-reform-uk-corporate-tax-inversions/>.
16. The United Kingdom's Experience with Inversions. (2016). *Tax Foundation*, 5 April. Retrieved from <https://taxfoundation.org/united-kingdom-s-experience-inversions/>.
17. A Territorial Tax System Would Create Jobs and Raise Wages for U.S. Workers. (2013). *The Heritage Foundation*, 12 September. Retrieved from <https://www.heritage.org/taxes/report/territorial-tax-system-would-create-jobs-and-raise-wages-us-workers>.
18. How to stop the inversion perversion. (2014). *The Economist*, 26 July. Retrieved from <https://www.economist.com/leaders/2014/07/26/how-to-stop-the-inversion-perversion>.
19. Corporate Taxation in Ireland 2016. (2018). *Industrial Development Authority (IDA)*. Retrieved from https://www.idaireland.com/IDAireland/media/docs/publications/Taxation_2016.pdf.
20. Ireland is the world's biggest corporate 'tax haven', say academics. (2018). *Irish Times*, 13 June. Retrieved from <https://www.irishtimes.com/business/economy/ireland-is-the-world-s-biggest-corporate-tax-haven-say-academics-1.3528401>.
21. State's 'Ireland House' in Tokyo to cost almost €23m: New building will be biggest ever capital investment by Department of Foreign Affairs. (2018). *Irish Times*, 17 June. Retrieved from <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/state-s-ireland-house-in-tokyo-to-cost-almost-23m-1.3534038>.
22. IDA Ireland: Annual Report & Accounts. (2018). *IDA Ireland*, 10 May, p. 4. Archived (PDF) from the original on 15 June 2018. Retrieved from https://www.idaireland.com/IDAireland/media/docs/About-IDA/IDA_Annual_Report_2017.pdf.
23. Disappointing number of financials plan to come to Dublin post-Brexit. (2017). *Irish Times*, 28 December. Retrieved from <https://www.irishtimes.com/business/financial-services/disappointing-number-of-financials-plan-to-come-to-dublin-post-brexit-1.3327469>.
24. Dublin trails Frankfurt and Paris in Brexit finance jobs race. (2017). *Sunday Times*, 19 September. Retrieved from <https://www.thetimes.co.uk/article/dublin-trails-frankfurt-and-paris-in-brexit-finance-jobs-race-hgjrjcn5n/>.
25. Lloyd's snubs Dublin for its EU base as the capital drops in world financial centre ranks. US insurance giant AIG also overlooked Ireland for its regional HQ. (2017). *FORA*, 30 March. Retrieved from <https://fora.ie/lloyds-eu-base-dublin-brussels-3314567-Mar2017/>.
26. Myles, Danielle. (2018). Germany, Ireland winning race for UK Brexit business. *The Banker*, 17 April. Retrieved from <https://www.thebanker.com/Banker-Data/Bank-Trends/Germany-Ireland-winning-race-for-UK-Brexit-business>.
27. Minister Humphreys announces record Budget allocation for her Department to help businesses get ready for Brexit, drive regional growth and boost innovation. (2018). *Department of Business, Enterprise and Innovation*, 9 October. Retrieved from <https://enterprise.gov.ie/en/news-and-events/department-news/2018/october/09102018.html>.
28. Warning over a handful of foreign multinationals paying 80pc of corporate tax (2017). *Irish Independent*, 22 February. Retrieved from <https://www.independent.ie/business/irish/warning-over-foreign-multinationals-paying-80pc-of-corporate-tax-35471213.html>.

29. 20 multinationals paid half of all Corporation tax paid in 2016. (2017). *RTE News*, 21 June. Retrieved from <https://www.rte.ie/news/business/2017/0621/884543-corporation>.
30. Roughneen, Simon. (2018). Ireland has become a mecca for U.S. tech companies. Can Trump lure them home? *Los Angeles Times*, 10 February. Retrieved from <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-ireland-economy-2017-story.html>.
31. Creaner, Sinead. Why Ireland Attracts the World's MedTech. (2015). *GetReskilled*, 24 June. Retrieved from <https://www.getreskilled.com/why-ireland-attracts-the-worlds-medtech/>.
32. Reassessing the Beloved Double Irish Structure (as Single Malt) in Light of GILTI. (2018). *Taxnotes*, 23 April. Retrieved from <https://www.scribd.com/document/379498913/Double-Irish-vs-Single-Irish-Post-the-Tax-Cuts-and-Jobs-Act-GILTI-legislation>.
33. U.S. Tax Cuts and Jobs Act: Winners and Losers. (2018). *Taxnotes*, 19 March. Retrieved from <https://ru.scribd.com/document/379507225/TCJA-US-Multinationals-Winners-and-Losers#>.
34. Warning that Ireland faces huge economic threat over corporate tax reliance – Troika chief. Mody says country won't be able to cope with changes to tax regime. (2018). *Irish Independent*, 9 June. Retrieved from <https://www.independent.ie/business/irish/warning-that-ireland-faces-huge-economic-threat-over-corporate-tax-reliance-troika-chief-36992083.html>.
35. Dublin overtakes London in most expensive cities to live in. (2018). *Irish Independent*, 15 March. Retrieved from <https://www.independent.ie/business/irish/dublin-overtakes-london-in-most-expensive-cities-to-live-in-36706907.html>.
36. IDA warning on our competitiveness. (2018). *Irish Independent*, 7 May. Retrieved from <https://www.independent.ie/business/irish/ida-warning-on-our-competitiveness-36879734.html>.
37. Tight property supply constraints Dublin's Brexit appeal: Escalating prices and rents prompt anxiety about ability to draw more business. (2018). *Financial Times*, 31 January. Retrieved from <https://www.ft.com/content/b4e15282-d44f-11e7-ae3e-563c04c5339a>.
38. No Irish university in the world's top 100 as the country's higher education sector falls further in global rankings. (2018). *Irish Independent*, 6 June. Retrieved from <https://www.independent.ie/irish-news/education/no-irish-university-in-the-worlds-top-100-as-the-countrys-higher-education-sector-falls-further-in-global-rankings-36984680.html>.
39. Beesley, Arthur. (2015). IDA Ireland aims to provide 80,000 jobs by 2019. *The Irish Times*, 26 February. Retrieved from <https://www.irishtimes.com/business/economy/ida-ireland-aims-to-provide-80-000-jobs-by-2019-1.2117643>.
40. Despite record jobs growth, IDA warns of risks, including Brexit and US tax changes. (2018). *Raidió Teilifís Éireann*, 4 January. Retrieved from <https://www.rte.ie/news/business/2018/0104/931022-ida-ireland-review/>.

Осадча Н. В., Лук'янов А. І. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій: досвід Ірландії

Україна може вивчати та використовувати досвід Ірландії в майбутньому але при цьому враховувати, що Ірландія країна, яка довгий час не воювала, характер економічного розвитку має аграрний. Може ця інвестиційна політика підходити до областей з більшим аграрним ВВП, наприклад, Кіровоградська, Вінницька, Хмельницька області. Спочатку треба оцінити інвестиційну привабливість кожного регіону та визначити механізми залучення інвестицій. При цьому законодавча база потребує кардинальних змін з врахування існуючого Плану відновлення України та існуючих пріоритетів, можливостей. На першому етапі доцільно використовувати і досвід Ізраїля, який воює понад 20 років та розвинув воєнно-промисловий комплекс.

Ключові слова: малий бізнес, податки, інвестиції, економіка, план.

Osadcha N., Lukianov A. Promoting Business Development and Attracting Investments: the Ireland Experience

Ukraine can study and use Ireland's experience in the future, but at the same time take into account that Ireland, which has not been at war for a long time, has an agrarian nature of economic development. This investment policy may be suitable for regions with a higher agricultural GRP, for example, Kirovohrad, Vinnytsia and Khmelnytskyi regions. First, it is necessary to assess the investment attractiveness of each region and determine the mechanisms for attracting investments. At the same time, the legislative framework needs coordinated changes taking into account the existing Recovery Plan of Ukraine and existing priorities and opportunities. At the first stage, it is advisable to use the experience of Israel, which has been at war for more than 20 years and has developed a military-industrial complex.

Keywords: small business, taxes, investments, economics, plan.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 10.08.2022